

La règle de la traduction des noms propres significatifs ne se prescrit pas à tous les cas possibles, mais suppose la traduction belle et fidèle en même temps. Les noms propres doivent être traduits de façon fidèle parce qu'ils seront utilisés pendant des années, leurs formes seront strictement observées et rédigées en même temps dans deux langues.

BIBLIOGRAPHIE

1. Кириленко К.І., Сухаревська В.І. Теорія і практика перекладу (французька мова) – Вінниця: Нова книга, 2003. – 148с.
2. Комиссаров В.Н. Теория перевода (Лингвистические аспекты) – М.:Высшая школа, 1990. – 253 с.
3. Чередниченко А.И., Коваль Я.Г. Теория и практика перевода. Французский язык: учебное пособие. – К.: Лыбидь. 1991. – 304 с.
4. Harmon P. Introduction à l'analyse de traduction. Paris : Hachette, 1981. – 270 p.
5. Jouvanel B. Vie des noms propres. Paris : PUF. « Ecriture », 1982. – 250 p.

Пашковської Ю.

Науковий керівник – доц. Чумак Г. В.

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ІНФІНІТИВНИХ КОНСТРУКЦІЙ НА МАТЕРІАЛІ РОМАНУ СОМЕРСЕТА МОЕМА «МІСЯЦЬ ТА МІДЯК»

Актуальність теми полягає у тому, що інфінітив є багатофункціональним як в українській, так і в англійській мові. Але кількість форм інфінітиву і можливості їх використання в обох мовах відрізняються, що призводить до певних труднощів під час перекладу. Так, в українській мові немає форм, що відповідають тривалому (Continuous) та перфектному (Perfect) інфінітиву. Немає прямих відповідників таким специфічним інфінітивним утворенням, як об'єктний інфінітивний зворот, суб'єктний інфінітивний зворот та інші. Також можливості використання інфінітиву у тій чи іншій функції для кожної мови специфічні [5, с. 12]. Існують певні правила перекладу таких утворень, але вони не завжди є діючими, особливо, коли йдеться про художній текст.

Предмет дослідження – особливості перекладу інфінітивних конструкцій на матеріалі роману С. Моема «Місяць та мідяк».

Об'єктом дослідження є роман С. Моема «Місяць та мідяк», переклад якого з англійської мови зробив О. Жомнір. Інфінітив може виявляти себе дуже багатозначно, тому не завжди існує можливість перекласти ту чи іншу інфінітивну конструкцію з використанням усталених засобів. Особливо коли йдеться про художній текст. Оскільки першочерговим завданням перекладача при перекладі художнього твору є передати не тільки зміст, а й стиль художнього твору, перекладач може використовувати й інші засоби, окрім вже встановлених саме для інфінітивних конструкцій, з метою адекватно відтворити текст. В англійській мові існує три основних інфінітивних звороти. Це інфінітивний зворот з прийменником *for*, суб'єктивний інфінітивний зворот та об'єктивний інфінітивний зворот. Щодо інфінітивного звороту із прийменником *for*, то він може мати кілька варіантів реалізації в українській мові. Якщо він виконує роль підмета у англійському реченні, то в українській мові еквівалентом буде простий підмет, виражений інфінітивом або складний підмет, виражений підрядним реченням. Якщо даний інфінітивний зворот виконує роль іменної частини складеного присудка, то в українській мові перекладатиметься простим іменним чи простим дієслівним присудком. Відповідником для додатку буде простий або складний додаток, для обставини – підрядне речення або інфінітив [3, с. 257-258]. Найпоширенішими способами перекладу об'єктивного інфінітивного звороту є переклад за допомогою підрядного речення, підрядного речення додатка, фразового або простого дієслівного присудка [3, с. 259-260]. Що стосується суб'єктивного інфінітивного звороту, то у більшості випадків він перекладається безособовим реченням, слідом за яким йде підрядне речення додатку [3, с. 264].

Якщо звертатись до наявних у перекладознавстві засобів передачі інфінітивних конструкцій, то тут варто зазначити, що не завжди українські відповідники здатні відтворити

стилістичні відтінки англійських інфінітивних утворень. З огляду на це перекладач звертається до інших засобів та прийомів, що можуть адекватно відтворити і стилістичні особливості, і зміст того чи іншого речення, яке містить інфінітивну конструкцію. Українська мова надзвичайно багата на засоби вираження, отже перекладач має цілу низку варіантів, до яких він може звернутися, щоб досягти цієї мети. Оскільки головним при розгляді цієї теми є роман С. Моема «Місяць та мідяк», то будемо розглядати основні приклади передачі змісту інфінітивних конструкцій на основі даного роману. Спершу розглянемо кілька прикладів, де автор використовує інфінітивні звороти із прийменником for (For-to-Infinitive Construction) та переклад цього інфінітивного комплексу в українському варіанті тексту.

1. *He did not answer, and I waited for some time for him to speak* [7, с.49].

– *Він не відповідав. Запала мовчанка* [4, с.60].

У даному прикладі в англійському реченні зворот із прийменником for є засобом створення емоційної напруги в реченні, зумовленої контекстом. Перекладач вдався до певних трансформацій, щоб точно відтворити настрій речення і задум, який в це речення вклав автор.

2. *He had something in mind which he would not tell me, but he insisted that it was very necessary for me to accompany him* [7, с.99].

– *Йому, ба, спало на думку щось важливе, і він уже силоміць тяг мене з собою* [4, с.104].

У даному випадку в англійському реченні присутні нотки іронії. Український переклад на перший погляд не тільки за формою, а й за змістом неточно відтворює англійське речення, але якщо придивитись уважніше, то виявляється, що перекладач знов вдався до трансформацій, аби максимально передати експресивне навантаження речення.

3. *Tall and extremely stout, she would have been of imposing presence if the great good-nature of her face had not made it impossible for her to express anything but kindness* [7, с.194].

– *В її високій, дуже гладкій постаті було б щось величне, якби-то її плескати лице здатне було виражати що-небудь, крім безмежної добродушності* [4, с.187].

Цей випадок один з не багатьох, коли переклад з використанням рекомендованих засобів є абсолютно неможливий. Саме тому перекладач вдається до інших перекладацьких трансформацій для того, щоб відтворити зміст речення якомога точніше.

Тепер розглянемо приклади, де автор використовує об'єктний інфінітивний зворот (The Objective Infinitive Construction).

1. *I wanted no one to take notice of me, so that I could observe these famous creatures at my ease and listen to the clever things they said* [7, с.14].

– *...Я прагнув, стушувавшись, спостерігати знаменитості та слухати їхню мудру мову* [4, с.29].

У даному випадку ми бачимо, що перекладач використовує лексико-семантичну трансформацію, завдяки якій переклад є лаконічним, емоційним, зрозумілим читачеві і водночас адекватним.

2. *Nor with such a man could you expect the appeal to conscience to be effective* [7, с.68].

– *Дарма промовляти ї до совісті такої людини* [4, с.68].

У цьому випадку перекладач вдався до антонімічного перекладу, через що речення більше навантажено емоційно та чіткіше передає настрій англійського речення. До того ж речення перекладача досить лаконічне, що полегшує його сприйняття.

3. *She struggled for self-control, and I saw her hands clench and unclench spasmodically* [7, с.39].

– *Вона насилу володіла собою; її руки то конвульсивно стискалися, то розслаблювалися* [4, с.51].

В цьому прикладі об'єктний інфінітивний зворот передано простим реченням. Його можна було б передати за допомогою підрядного речення із сполучником як/що, проте перекладач спрощує речення, адже в даному випадку нас цікавить більше об'єкт, а не той, хто про цей об'єкт розповідає.

Прикладами суб'єктивного інфінітивного комплексу (Subjective Infinitive Construction) в англійському тексті та їх переклад, є такі:

1. *Everyone seemed to be talking, and I, sitting in silence, felt awkward; ...* [7, с.16]

– *Навколо точилися жваві балачки, тільки я сидів похнюплено; ...* [4, с.31].

На перший погляд, інфінітивна конструкція в даному реченні стилістично нейтральна, але при розгляді вставних членів конструкції можна виявити, що вона має важливе експресивне значення і створює певний контраст у реченні.

2. *You seem to walk with your head among the stars* [7, с.88].

– *I носите голову високо, ніби у зоряному ореолі* [4, с.94].

У даному випадку спостерігаємо вживання інфінітива в метафоричному значенні. Перекладач адекватно передає метафоричне значення, речення є емоційно насиченими і точно передається його зміст.

3. *... you seem to be able to touch beauty as though it were a palpable thing; ...* [7, с.88].

– *Здається, краса йде на вас сама – відчутна, опредмечена, інтимно з вами пов'язана* [4, с.94].

У даному випадку перекладач використовує граматичну заміну – підмет англійського речення стає додатком, а додаток – підметом. Такий прийом підсилив стилістичну забарвленість перекладу, і водночас не спотворив його змісту.

Отже, можемо зробити висновок, що, окрім встановлених засобів перекладу, існує можливість використання й інших трансформацій для передачі досліджуваних конструкцій. Але водночас уникання цих засобів іноді призводить до часткової втрати або викривлення змісту. З іншого боку, іноді використання загальноприйнятих правил є недоречним і порушує стилістичну єдність тексту. Тож з цього можемо зробити висновок, що не абияку роль під час перекладу відіграє контекст і стилістичне забарвлення тексту, і вже від них залежить вибір засобів перекладу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Карабан В. І., Мейс Дж. Translation from Ukrainian into English. – Вінниця: Нова Книга, 2003. – 608 с.
2. Корунець І. В. Порівняльна типологія англійської та української мов. – Вінниця: Нова книга, 2003. – 459 с.
3. Корунець І. В. Теорія і практика перекладу (аспектний переклад). – Вінниця: Нова книга, 2003. – 448 с.
4. Моем В. С. Місяць і мідяки. – Київ: Дніпро, 1989. – 574 с.
5. Молозовенко І. О. Семантичне варіювання інфінітивних речень в сучасній англійській мові // Іноземна філологія. – Львів: Вища школа, 1986. – №83. – С. 136.
6. Шпак В. К. Основи перекладу: граматичні та лексичні аспекти. – Київ: Знання, 2005. – 312 с.
7. Maugham W. S. The Moon and Sixpence. – М: Менеджер, 2006. – 320 с.

Полова Р.

Науковий керівник – асист. Бубняк Г.М.

«ФУНКЦІОНУВАННЯ ЛІМУЗЕНСЬКОГО ДІАЛЕКТУ У ФРАНЦІЇ»

Лімузен є одним з головних історичних центрів Франції, де до цих пір зберігають, хоча не всюди, свій історичний вигляд і навіть свою мову, яка вважається спадкоємцем стародавнього окситанського діалекту і прямим родичем сучасної каталонської мови.

У Франції багато науковців лінгвістів займаються регіональними діалектами та давніми мовами, які колись були присутні на її території [1, 25].

Знання про регіональні мови стають все глибшими і точнішими. До понад п'яти сотень словників та глосаріїв, залишених нам ерудитами ХІХ ст., додалися 35 випусків *Мовного атласу Франції* Гійєрона та Едмона (1902—1910), а з 1950 р.— 25 томів Лінгвістичного та етнографічного атласу регіонів Франції, який досі виходить окремими випусками [6, 227—242].

Будучи корисним допоміжним інструментом, *атлас* однак обмежується суто лексикографічним підходом. Тож фахівці, які продовжують роботу в цьому напрямі сьогодні, намагаються піти далі, перейти від слова до *тексту* і до ще загальнішого концепту *мовлення* [3, 87].